

INTEGRITATEA MORALĂ CA FUNDAMENT AL DISCURSULUI PUBLIC CONTEMPORAN

PS. dr. Ionuț Adrian GHIBANU

Vicar Eparhial al Arhiepiscopiei Târgoviștei
ighibanu@yahoo.com

Abstract: Moral Integrity as a Foundation of Contemporary Public Discourse

Moral integrity is a necessity for anyone engaged in public service, because it gives credibility to public discourse and creates a special bond of trust with those who have placed their hope in those who have a vocation to lead. Moral integrity is the factual expression of a moral axiology that has its foundation only in faith. Ethical systems cannot offer this, because they are the creation of man, are therefore autonomous, and represent the temporal interests of some ideologies or philosophies. While moral systems are of *theonomes*, and their principles spring from Revelation. We need moral integrity, honest leaders who can take on the challenges of contemporaneity and overcome them!

Keywords: *integrity, morality, speech, faith, freedom, conscience*

Integritatea morală este una dintre valorile cele mai importante pentru oricine activează în spațiul public. Ea presupune incoruptibilitate, dar și verticalitate morală, mai bine zis este vorba despre raportarea la o scară de valori morale și despre respectarea lor.

Valorile morale sunt acelea care definesc personalitatea umană, care ne călăuzesc în viața cotidiană, deoarece este vorba despre niște principii de viață care au în vedere tocmai respectarea adevărului, practica-re binelui și evitarea răului.¹ De fapt, principiile morale sunt în strânsă legătură cu religia, iar noi, creștinii, avem convingerea că ele ne-au fost dăruite de Dumnezeu.²

1 M. HIMCINSCHI, *Biserica în societate*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2006, p. 97.

2 Ioan-Gheorghe ROTARU, „Religious liberty – a natural human right”, *Jurnalul Libertății de Conștiință*, Ganoune Diop, Mihnea Costoiu, Liviu-Bogdan Ciucă, Nelu Burcea (coord.), Editions IARSIC, Les Arsc, France, 2015, pp. 595-608.

Mai întâi, este vorba despre acele principii morale naturale înscrise în chiar interiorul sufletului nostru, de la creație, și acestea se regăsesc în absolut toți oamenii, indiferent de credința sau necredința lor.³

Și este o realitate că în toate religiile, oriunde și oricând, a nu fura, a nu minți, a nu ucide, a nu înșela, a face binele și a evita răul reprezintă firescul. Apoi, avem de-a face cu principiile morale revelate, care le aprofundează pe acelea înscrise în adâncul omului, de la creație. Principiile morale sunt legate de religie în mod clar, de Creator.⁴

Există, este adevărat și așa numitele sisteme etice, legate de ideologiile sau filozofii, creație a omului, care uneori păstrează ceva din principiile revelate, dar care nu pot avea claritatea, amplitudinea, intensitatea și adevărul celor morale. Ceea ce vine de la Dumnezeu este întotdeauna net superior, reprezintă adevărul, pe când creațiile umane reprezintă numai ceea ce gândește sau dorește omul, la un moment dat.

Avem prin urmare *principia morale* și am putea spune *principia etice*, unele izvorâte din morală, teonomă, iar altele din diferite sisteme etice, autonome. Pentru cel ce activează în spațiul public, dar bineînțeles nu numai, accentuez aceasta doar pentru că este în legătură cu tema comunicării, integritatea morală este o necesitate în primul rând existențială, pentru cel ce are un grad de conștientizare mai mare al rostului vieții sale, iar, apoi, este vorba despre credibilitate.⁵

Un om care și-a pierdut integritatea nu mai poate fi credibil. Iar opinia publică, pe bună dreptate, receptează acest lucru corect, deși avem adesea de-a face cu manipulări sau cu măsuri duble în cazul a diferiți reprezentanți ai vieții publice politice, culturale sau chiar religioase.

Integritatea morală presupune lipsa unor derapaje majore, evidente și care să scandalizeze, iar acest fapt dă încredere celor ce-și investesc încrederea într-una sau alta dintre personalitățile publice, că ele își pot urma cu succes vocația proprie.⁶ Discursul public este deci dublat de integritate morală, întotdeauna în aria receptării publice. Din acest motiv,

3 P. OCOLEANU, R. PREDA (ed.), *Viață liturgică și etos comunitar. Preliminarii la o teologie socială ortodoxă*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2007, p. 72.

4 Ioan-Gheorghe ROTARU, "Libertatea religioasă – temelie a demnității umane", în Daniela Ioana Bordeianu, Erika Androne, Nelu Burcea, *Manual pentru liderul Departamentului de Libertate religioasă*, Casa de editură "Viață și Sănătate", București, 2013, pp. 210-215.

5 A.YANNOULATOS, *Ortodoxia și problemele lumii contemporane*, trad. G. Mândrilă / C. Coman, Ed. Bizantină, București, 2003, p. 79.

6 C. COMAN, *Ortodoxia sub presiunea istoriei*, Ed. Bizantină, București, 1995, p. 57.

oricât de frumos sau seducător ar fi un proiect public sau un discurs, lipsa de integritate morală îi poate aduce rapid ruina. Să ne amintim numai de cazul lui Helmut Kohl, marele politician german din anii '90 ai secolului trecut, căruia Germania îi datorează reunificarea. Dar un scandal de corupție i-a distrus iremediabil reputația. Desigur, exemplele pot continua atât pe plan european, internațional sau național, dar nu aceasta este intenția mea, ci doar aceea de a arăta impresionantul aport al integrității la buna și corectă receptare a mesajului public.

Desigur, nu trebuie asociat succesul în activitatea publică cu integritatea morală întotdeauna, căci avem cazuri nefericite, cum este cel al sângherosului dictator Hitler, ori al altor dictatori cu discursuri seducătoare sau false și care, deși nu erau integri din punct de vedere moral, pentru o anumită perioadă au avut succes public. Sau chiar la noi, să ne gândim la succesul discursului public al lui Nicolae Ceaușescu din 1968 și la cel din 1989, în ambele situații lipsa integrității morale neafectând succesul sau insuccesul său public.

Dar vremurile de astăzi, cu această dezvoltare nemaipomenită de mijloace tehnice, cu televiziune, internet, rețele de socializare și comunicare extrem de rapidă și de intensă, descoperă opiniei publice rapid orice umbră morală din viața oricărei personalități publice, în mod rapid. Iar acest lucru poate afecta extrem de repede și iremediabil activitatea publică. Să ne gândim numai la uriașele proteste anticorupție din întreaga lume care arată că oamenii își doresc lideri integri moral, în care să poată avea încredere, mai ales că gestionarea banului public de către lideri imorali creează suspiciune și lipsă de încredere.

Discursul public contemporan trebuie să se fundamenteze pe încredere, pe acel contract de încredere între oameni și cei care-și asumă rolul de reprezentanți publici, tocmai din motivul nevoii de certitudine în spațiul public.

Și este cu adevărat firesc și relevant, căci oare cine ar avea de exemplu încredere să-și investească banii într-o afacere a unuia dovedit public ca fraudator? Sau cine și-ar lăsa copiii pe mâna unui agresor? Iar exemplele pot continua! Este cert că nu poți avea credibilitate verbal, dacă faptele din trecutul tău spun altceva.

De asemenea, oamenii nici nu cred în schimbări peste noapte, deoarece este dificil de crezut că un om corupt se vindecă rapid. Regula este că, dacă ai înșelat o dată așteptările publice, a doua oară nu trebuie să mai

ai șansa, viața noastră e prea scurtă, fondurile mereu insuficiente, iar apoi sunt destui care doresc să se implice în spațiul public.⁷

Avem nevoie de morală, iar aceasta este strâns legată de religie, deci avem nevoie de oameni credincioși și morali, chiar dacă în trecut, pe principiul nediscriminării s-a spus că nu contează credința sau necredința omului. Așa e, teoretic!⁸

Dar, practic, vedem de exemplu că cei mai mari criminali ai istoriei au fost atei. Apoi, cum să am încredere într-unul care nu îmi respectă credința mea, pentru că el nu crede? Deci vremea relativismului moral, eșecul teoriilor multiculturaliste, toate de sorginte marxistă, și așa-numita politică corectă, de aceeași sorginte, trebuie să se încheie.

Epoca lor a trecut, iar experimentele acestea sociale costisitoare au fost decontate de civilizația noastră căreia i-au fost puse în pericol fundamentele. Și apoi de ce să mai credităm fantezii ideologice, când știm ce merge și ce nu, iar cu viețile oamenilor și credința noastră nu trebuie să ne mai jucăm. Ajunge! Avem nevoie de corectitudine morală, de integritate, iar garantul ei nu poate fi un sistem ideologic sau etic, ci numai credința, religia, în afara căreia există numai experimente, mode, încercări și iluzii.⁹

La noi în țară, în Europa și în lume este nevoie de promovarea acelor lideri care să ofere exemple morale în viața publică și astfel să fie credibili, să poată să-și pună proiectele în aplicare și să se evite orice derapaj pornit din excesele vieții personale.

Spațiul social-politic european apreciază valorile religioase, apreciind valoarea implicării publice a religiilor. O mărturie în acest sens este unul dintre actele fundamentale ale Uniunii Europene. Astfel, în preambulul *Tratatului de la Lisabona*, adevărată constituție europeană se apreciază importanța tezaurului spiritual și religios, astfel că „moștenirea culturală, religioasă și umanistă a Europei, din care s-au dezvoltat valorile universale ce constituie drepturile inviolabile și inalienabile ale persoanei, precum și libertatea, democrația, egalitatea și statul de drept”¹⁰ și accentuându-se faptul că „Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității

7 J. KEANE, Václav HAVEL, *A Political Tragedy in Six Acts*. New York, Basic Books, 2000, p. 76.

8 ****Doctrina Socială a Bisericii*. Compendiu. vol. II (trad.rom.), EARCB, București, 2006, p. 25.

9 R. PREDA, *Revenirea lui Dumnezeu*. Studii social-teologice (= Theologia Socialis 12), Eikon, Cluj-Napoca, 2010, pp. 112;

10 ****Tratatul de la Lisabona*, 17.

umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați.¹¹

Viața publică cere responsabilitate din partea celor ce se implică în cadrul ei, pentru mai binele celor mulți. Iar noi o știm. De la Moise, la profeți, la Domnul Hristos Însuși, la apostoli, ori la regii, principii și împărații noștri creștini, la acei conducători care au dus o viață morală ireproșabilă și au înfăptuit lucruri mari aici, pe pământ. Să ne amintim numai, la noi, de acei neînfricați voievozi, precum Mircea Cel Bătrân, Vlad Țepeș, Matei Basarab sau Sf. Voievod Martir Constantin Brâncoveanu și alții, toți care parcă au pus în aplicare învățăturile Sf. Voievod Neagoe Basarab.

Contemporaneitatea are stringentă nevoie de lideri autentici, de conducători morali, credincioși și cu o teribilă verticalitate spirituală care să fie exemple publice și să capaciteze încrederea contemporanilor noștri pentru a schimba în bine fața comunităților noastre locale, a țării și a lumii noastre!

De aceea, credem că adevăratele și singurele revoluții de fapt pornesc din interiorul omului, odată cu transformarea lor morală și înnoirea lor spirituală, cu propria transformare, iar numai după aceea se schimbă treptat și lumea.¹² Așa am făcut noi, creștinii, încă de la început. Am pornit cu schimbarea sufletelor oamenilor. De la om la om. Și am înnoit fața întregului pământ, cu inerentele derapaje istorice, dar am făcut-o și avem datoria de a o face din nou, iară și iară!

Bibliografie selectivă

- * * *, *Doctrina Socială a Bisericii. Compendiu*, vol. II (trad.rom.), EARCB, București, 2006.
- COMAN, C., *Ortodoxia sub presiunea istoriei*, Ed. Bizantină, București, 1995.
- HIMCINSCHI, Mihai, *Biserica în societate*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2006.

¹¹ *Ibidem*.

¹² D. POPESCU, *Hristos, Biserică, Societate*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998, p. 37.

- ✦ KEANE, J; HAVEL, Václav, *A Political Tragedy in Six Acts*. New York, Basic Books, 2000.
- ✦ OCOLEANU, P; PEDA, R., (ed.), *Viață liturgică și etos comunitar. Preliminarii la o teologie socială ortodoxă*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2007.
- ✦ POPESCU, D., *Hristos, Biserică, Societate*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.
- ✦ PEDA, R., *Revenirea lui Dumnezeu. Studii social-teologice (= Theologia Socialis 12)*, Eikon, Cluj-Napoca, 2010.
- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Religious liberty – a natural human right", *Jurnalul Libertății de Conștiință*, Ganoune Diop, Mihnea Costoiu, Liviu-Bogdan Ciucă, Nelu Burcea (coord.), Editions IARSIC, Les Arsc, France, 2015, pp. 595-608.
- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Libertatea religioasă – temelie a demnității umane", în Daniela Ioana Bordeianu, Erika Androne, Nelu Burcea, *Manual pentru liderul Departamentului de Libertate religioasă*, Casa de editură "Viață și Sănătate", București, 2013, pp. 210-215.
- ✦ YANNOULATOS, A., *Ortodoxia și problemele lumii contemporane*, trad. G. Mândrilă/ C. Coman, Ed. Bizantină, București, 2003.